

1119

Buit

(ALDC, VIII, 1800. *Buit*)

Buit ‘[espai o recipient] que no conté res, si no és aire’, doc. des del s. XIII, deriva del llat. vg. *vŏcĭtus*, part. arcaic de *vŏcāre* (cl. *vācāre* ‘ser o estar buit’), congènere de l’it. *vuoto*, fr. *vide* (< ant. *viude*), oc. *void*, *vòg*, *vuèit*, arag. *buedo* 87, 93, 94 (< ant. *bueyto*), amb aquesta evolució fonètica: *vŏcĭtus* > *[vwojt] > *vuit*, *buit*, amb el canvi de [v] > [b] com a “simplificació de la combinació [vw]- del triftong originari *vuoit*” (*DECat*). El mot presenta aquestes var. fonètiques: *b[uj]t*, amb diftong decreixent (com la forma aragonesitzant *b[uj]do*), que eventualment, a través de *[bujt]* 129, es redueix a *[but]* 53, 114, amb una *t* palatalitzada, *[t]*; *b[wi]t*, amb diftong creixent, per probable influència del cast., convertit a voltes en *[wi]t*, per pèrdua de *b* a causa de la posició intervocàlica per fonosintaxi; esporàdicament també apareixen les var. en hiat *buiĭt* 161, 178 i *uiĭt* 165. *Buidat* 61 és un part. de *buidar*, der. de *buit*. El llat. *VACĪVUS*, que a una part de la Romania va ser substituït per *vŏcĭtus*, origen del cat. *buit*, va donar el cast. *vacío*, traspasat a algunes poblacions frontereres amb l’arag. (100, 138). Cal tenir en compte, tanmateix, que *VACĪVA* va deixar resultats en cat. en la forma *baciva*,

amb una restricció semàntica de ‘eixorca’, aplicada a vaques i ovelles (cf. *PALDC*, VI, mapa 824).

Són mots d’origen diferent, de caràcter local i com a segones respostes, *toat* (*taüt*) i *forro*. *Toat* és un der. de *tou* (< **tovo* < *TOFUS* ‘pedra calcària, porosa’), evolucionat a ‘buit’ (cf. *arna* ‘tronc buidat’) i, com a mot estàndard, a ‘blan, tou’; *taüt* 5 també és una var. de *tou*, concretament *[təw]*, amb una *o* oberta que, amb el suf. *-ut* (< *-UTU*), passa fàcilment a *[ta’ut]*. *Forro* 144, de l’ar. *ḤURR* ‘lliure’, es va aplicar a les ‘vaques i ovelles eixorques, no prenyades’ (*PALDC*, VI, mapa 824). També és resposta secundària *sense re* 40, al costat de *buit*.

Són mots en relació *reixic* ‘petit’ 41; *queben* ‘cabem’ 36. Una mirada a les var. de *buit* posa en relleu 1) les de diftong descendent (*b[uj]t*), predominants, amb la novetat d’una influència molt limitada de la iod sobre la *t* per a palatalitzar-la, *[t]*; 2) les de diftong creixent (*b[wi]t*), relacionades amb la interferència del cast. de Múrcia i la Manxa, com mostra l’àrea centromeridional val. *Toat*, *taüt* són pròpies del ross.

Buit és l’únic mot normatiu des del *DOrt*, 1917, on figura amb diftong descendent.

